

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МІЖСЕКТОРАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕРЕЖ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 4.0

Омельяненко В.А., к.е.н., доцент,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
omvitaliy@gmail.com

Цифрова економіка та Індустрія 4.0 формує значний потенціал розвитку для кожного суб'єкта, який до неї підключається [1]. Однак в умовах мережевої економіки виникає необхідність пошуку нових підходів до формування стратегій геополітики та міжнародної безпеки, зокрема для подолання викликів, пов'язаних з новими геополітичними та геоекономічними ризиками, що впливають на міжнародну торгівлю та інвестиції. Ця обставина пов'язана з недостатньою вивченістю причинно-наслідкових зв'язків в еволюції інститутів й інструментів підтримки інноваційної діяльності в умовах мережевої економіки. Зазначені аспекти призводять до зростання вимог до державної політики, сутність якої полягає у мобілізації національних ресурсів з метою прискорення технологічних змін та утримання лідерства в світовій конкуренції.

В експертних колах була сформована характерна риса рішень Індустрії 4.0 – «ефективність від взаємодії». В звіті Industrie 4.0 Working Group відзначається, що нові стратегії розвитку мають ґрунтуватися на зовсім новому підході до виробництва як конгломерату державних інституцій, промисловців, експертів, економістів та науковців. Відтак на рівні держав та у розрізі стратегій міжнародного співробітництва постає питання інституційного проектування [2] відповідних мереж взаємодії, що будуть формувати синергію інноваційних ефектів.

При формуванні відповідних державних стратегій варто враховувати, що конкурентоздатність в умовах економіки знань базується не стільки на нових комбінаціях ресурсів та винаходах як в епоху індустриальної економіки, скільки на ефективному використанні інформаційного потоку знань в рамках інноваційних мереж. Ці мережі дозволяють сформулювати бізнес-моделі, продукти, процеси та послуги абсолютно нового формату, які відкривають новий цикл економічного росту. Вони є свого роду «новими комбінаціями» за Шумпетером, які відповідають умовам Індустрії 4.0.

В аналітичному звіті [3] відзначається, що стимулювання попиту на інновації здійснюється не як набір окремих заходів, а як системні дії у форматі проектів (програм), що охоплюють усі (більшу частину) заходів, спрямованих на розробку та впровадження рішень, необхідних споживачам, а також на популяризацію найбільш ефективних практик. У таких проектах (програмах) завжди є активний координуючий центр – структура (спеціалізована організація, орган влади тощо), відповідальна за реалізацію ключових завдань проекту (програми).

Аналіз світового досвіду розробки публічної політики показує, що для формування та підтримки інноваційних мереж Індустрії 4.0 використовуються складні заходи підтримки з елементами фінансового та нефінансового стимулювання (кластерна політика, підтримка трансферу технологій, профільні гібридні агенції, пріоритетні проекти тощо). Зазначені заходи є унікальними в кожній країні та засновані на особливостях відповідної інституційної матриці та системи міжсекторних зв'язків. Ці заходи також засновані на поєднанні двох стратегій інноваційної політики, комбінація яких забезпечує максимальний позитивний ефект для розвитку економіки:

– Supply Side Innovation Policy – стратегія створення середовища, що стимулює появу інноваційних рішень на основі можливостей, що відкриваються фундаментальними та прикладними дослідженнями, незалежно від того, чи існує сформований попит на такі рішення;

– Demand-Driven Innovation Policy – стратегія орієнтації інноваційних розробок на попит як з боку держави, так і з боку кінцевих споживачів інноваційних рішень і продукції.

Прикладом використання такої стратегії є функціонування Агентства передових оборонних дослідницьких проектів США, в рамках якого ресурси виділяються не на програми діючих структур, а на реалізацію оригінальної ідеї, автори якої підтримуються в організаційному та фінансовому плані. Схожі механізми реалізуються і в рамках Європейського дослідницького співтовариства, де для реалізації важливих проектів створюються відповідні тимчасові організаційні структури.

Таким чином, системний підхід до інноваційного розвитку полягає у розробці мережевих стратегій з метою обґрунтованої координації реалізації національних інноваційних пріоритетів та посилення конкурентних переваг у системі «розвиток – безпека» на основі синергії.

Список використаних джерел:

1. Выход на новый уровень роста с помощью интеллектуального сетевого взаимодействия. 2018. URL: <https://www.huawei.com/minisite/russia/gci2018rus/materials/gci2018.pdf>
2. Omelyanenko, V. Analysis of conceptual aspects of institutional and technological design // Technology audit and production reserves. 2018. №2/5(40). pp. 31-36.
3. Зарубежные практики стимулирования спроса на инновации в рамках государственных закупок и закупок в компаниях с государственным участием URL: https://www.rvc.ru/upload/iblock/241/201504_RVC_practics_Cover_Interactive.pdf